Magiczny Kraków

Monika Adamczyk-Garbowska i Paweł Mazanka z Nagrodą im. ks. Musiała

2026-02-13

Badaczka literatury żydowskiej oraz redemptorysta zaangażowany w przywracanie pamięci o dawnych żydowskich mieszkańcach Szydłowa zostali tegorocznymi laureatami Nagrody im. ks. Stanisława Musiała. Wyróżnienie przyznawane jest osobom szczególnie zasłużonym dla dialogu chrześcijańsko- i polsko-żydowskiego.

Kapituła Nagrody im. ks. Stanisława Musiała ogłosiła nazwiska tegorocznych laureatów. W kategorii za twórczość uhonorowana została **prof. dr hab. Monika Adamczyk-Garbowska**, natomiast w kategorii za działalność społeczną – **o. dr hab. Paweł Mazanka, prof. UKSW**.

Prof. Monika Adamczyk-Garbowska należy do grona najważniejszych polskich badaczek literatury żydowskiej. Zajmuje się twórczością powstającą w różnych językach, ze szczególnym uwzględnieniem literatury jidysz. Jej dorobek naukowy obejmuje liczne publikacje poświęcone tożsamości żydowskiej, wielojęzyczności oraz związkom kultury żydowskiej z Polską. Równolegle prowadzi działalność translatorską, dzięki której polscy czytelnicy zyskali dostęp do dzieł klasyków literatury jidysz, takich jak Isaac Bashevis Singer, Szalom Asz czy Mordechaj Canin.

Istotnym obszarem jej badań pozostaje historia Żydów w Polsce, zwłaszcza problematyka ksiąg pamięci dokumentujących życie przedwojennych gmin. Była inicjatorką i współredaktorką ważnych projektów naukowych analizujących zarówno świat utracony w czasie Zagłady, jak i powojenne losy ocalałych oraz konsekwencje Holokaustu w Polsce. Na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie powołała do życia jednostkę zajmującą się kulturą i historią Żydów, przyczyniając się do instytucjonalnego rozwoju studiów żydowskich w kraju. Współtworzyła również środowiska naukowe skupione wokół badań nad kulturą jidysz i relacjami polsko-żydowskimi, a także angażuje się w prace Kościoła katolickiego na rzecz dialogu z judaizmem. Od 2006 roku jest członkinią Komitetu ds. Dialogu z Judaizmem przy Konferencji Episkopatu Polski, aktywnie wspierając inicjatywy edukacyjne i dialogowe na poziomie lokalnym i ogólnopolskim

Drugim laureatem został **o. Paweł Mazanka**, redemptorysta, filozof i kierownik Katedry Metafizyki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, który od lat podejmuje działania na rzecz upamiętnienia żydowskiej społeczności Szydłowa i okolic, z których pochodzi. Jego inicjatywy obejmują badania archiwalne i dokumentowanie losów dawnych mieszkańców oraz współpracę z lokalnym samorządem i instytucjami kultury.

Szczególne znaczenie ma zaangażowanie o. Mazanki w odnowę cmentarza żydowskiego w Szydłowie, należącego do najstarszych w Polsce. Prace porządkowe i dokumentacyjne przyczyniły się do przywrócenia pamięci o osobach tam pochowanych. W projekty włączona była młodzież oraz studenci, którzy uczestniczyli w kwerendach archiwalnych i zbieraniu relacji świadków historii. Efektem tych działań stały się publikacje oraz film dokumentalny poświęcony historii lokalnej społeczności żydowskiej. Kapituła doceniła także jego wysiłki na rzecz budowania relacji z ocalałymi z Zagłady i ich rodzinami oraz organizowania spotkań sprzyjających wzajemnemu poznaniu.

Nagroda im. ks. Stanisława Musiała została ustanowiona przez Klub Chrześcijan i Żydów „Przymierze”. Przyznawana jest w dwóch kategoriach: za twórczość wspierającą ducha dialogu oraz za inicjatywy społeczne służące pojednaniu. Laureatów wybiera Kapituła, której przewodniczy rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, a w gronie fundatorów znajdują się m.in. władze Krakowa, Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie oraz *Jewish Community Centre* w Krakowie.

Patron nagrody, ks. Stanisław Musiał SJ, był jednym z najważniejszych rzeczników dialogu chrześcijańsko-żydowskiego i zdecydowanym przeciwnikiem antysemityzmu i ksenofobii. Jego działalność publicystyczna i duszpasterska pozostaje ważnym punktem odniesienia dla kolejnych inicjatyw podejmowanych na rzecz wzajemnego zrozumienia. Za swoją działalność został uhonorowany m.in. Nagrodą im. Jana Karskiego i Poli Nireńskiej. Był wieloletnim redaktorem „Tygodnika Powszechnego”, publikował także w „Gazecie Wyborczej”, „Wprost”, „Polin” i „Midraszu”. Ks. Musiał był też autorem ważnej książki piętnującej grzech antysemityzmu pt. „Czarne jest czarne”.

W gronie dotychczasowych laureatów znaleźli się przedstawiciele świata nauki, kultury, duchowieństwa oraz organizacji społecznych, których działalność przyczynia się do budowania mostów między chrześcijanami i Żydami, m.in. prof. Jan Błoński, Marian Turski, Stefan Wilkanowicz czy kard. Grzegorz Ryś.

Tegoroczne wyróżnienia potwierdzają, że zarówno praca naukowa, jak i lokalne inicjatywy społeczne mogą odgrywać kluczową rolę w podtrzymywaniu pamięci oraz rozwijaniu dialogu opartego na szacunku i odpowiedzialności za wspólną historię.